

Κωνσταντίνος Καβάφης, Όσο μπορείς

Η προσωπική ελευθερία και η αξιοπρέπεια του ανθρώπου

Ο Καβάφης στο παραινετικό αυτό ποίημα προτείνει έναν κώδικα συμπεριφοράς στην ατομική και κοινωνική ζωή. Συμβουλεύει τον νοερό αποδέκτη του ποιήματος να διασφαλίσει την προσωπική του ελευθερία και να υπερασπιστεί την αξιοπρέπειά του μέσα στην κοινωνική ζωή, όσο αυτό είναι δυνατό («όσο μπορείς»). Ο ποιητής γνωρίζει ότι ο πλήρης έλεγχος της προσωπικής ελευθερίας του ανθρώπου, μέσα στην καθημερινή «συνάφεια» και «στις κινήσεις και ομιλίες», που απαιτεί η κοινωνική ζωή, είναι μάλλον ανέφικτος (=ακατόρθωτος). Ωστόσο, στο μέτρο του δυνατού, ο άνθρωπος πρέπει να αγωνιστεί για να προφυλάξει τον εαυτό του από

- τη μαζοποίηση (το να αφομοιωθεί δηλαδή από το πλήθος και να έχει την ψυχολογία της μάζας)
- την αλλοτρίωση (το να αποξενωθεί από τον βαθύτερο εαυτό του, τις ανάγκες του και τις ιδέες του)
- τον συμβιβασμό και την υποταγή στον συρμό και στη μόδα της εποχής
- το ανούσιο των ρηχών και επιφανειακών κοινωνικών σχέσεων και συναναστροφών
- το φαίνεσθαι. Να προσπαθεί να «είναι» και όχι να «φαίνεται». Να έχει σχέσεις ουσιαστικές και όχι επιφανειακές.
- τη χωρίς μέτρο διασκέδαση που είναι φυγή από την πραγματικότητα και τα προβλήματά του και δεν προσφέρει ουσιαστική διέξοδο

Για να το καταφέρει αυτό πρέπει να καλλιεργηθεί πνευματικά και να ενδυναμωθεί ψυχικά.

Κίνδυνος: Η ξένη και φορτική ζωή του αλλοτριωμένου ανθρώπου (τελευταίος στίχος)

Ο ποιητής προειδοποιεί τον νέο της εποχής του (είναι όμως εξαιρετικά επίκαιρο και στην εποχή μας), αλλά και τον ίδιο του τον εαυτό, για τον κίνδυνο να νιώσει τη ζωή του «ξένη» και «φορτική» (αποξένωση, απέχθεια). Περιγράφει στην ουσία τον αλλοτριωμένο άνθρωπο, ο οποίος αισθάνεται ξένος προς τον εαυτό του και το περιβάλλον του. Η συμμόρφωση του ανθρώπου σε ξένες αξίες και ανούσιες σχέσεις, οι οποίες προσωρινά μόνο είναι ευχάριστες, στο τέλος όμως καταντούν ανυπόφορες και έχουν ως αποτέλεσμα την απομάκρυνση από την προσωπική αλήθεια του καθενός. Ο Καβάφης μέσα από το παραινετικό του ποίημα συμβουλεύει τον αποδέκτη του να διατηρεί όσο μπορεί τα προσωπικά του πιστεύω και την προσωπική του στάση ζωής, να μπορεί να αναγνωρίζει τις δικές του ανάγκες

και επιθυμίες του. Μόνο τότε θα είναι αξιοπρεπής, ολοκληρωμένος, αυθεντικός-αληθινός ως προς τον εαυτό του και με εσωτερική ισορροπία.

Οι κοινωνικές εκδηλώσεις που ευτελίζουν τη ζωή του ανθρώπου.

Ο άνθρωπος ευτελίζει τη ζωή του όταν επιτρέπει στον εαυτό του να γίνει ένα με τη μάζα, όταν δημιουργεί ρηχές κοινωνικές σχέσεις και συναναστροφές και εκθέτει τον εαυτό του σε ανούσιες κοινωνικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται μόνο για το «φαίνεσθαι». Οι χωρίς μέτρο διασκεδάσεις και συναναστροφές, η υποταγή στις επιταγές της μόδας, οι ανούσιες επαφές αλλοτριώνουν και καταντούν ευτελή και ξένη τη ζωή μας.